

Жоба туралы қысқаша ақпарат

Жоба аты	ИРН АР26101531 Цифрлық экономика жағдайында дропперлер қызметінің жолын кесудің тиімді тетіктерін әзірлеу: құқықтық олқылықтарды жою және қылмыстық желілерге қарсы іс-қимыл жасау
Жоба өзектілігі	Жоба цифрлық экономиканың түрлі салаларында дропперлерді пайдалануды бақылаудың тиімді тетіктерін әзірлеуге бағытталған. Дропперлер қылмыстық ұйымдар тарапынан ақшаны заңсыз қолма-қол ақшаға айналдыру үшін, сондай-ақ ақшаны заңсыз жылыстату немесе терроризмді қаржыландыру сияқты өзге де қылмыстарды жүзеге асыру мақсатында пайдаланылады. Құқықтық олқылықтар мен бақылау тетіктерінің әлсіздігі мұндай қылмыстық схемалардың таралуына және дамуына ықпал етеді. Жоба осы олқылықтарды жоюға және жаңа технологиялар мен деректерді талдау әдістерін әзірлеу және енгізу арқылы қылмыстық желілерге қарсы іс-қимыл жасауға бағытталған. Бұл дропперлерді пайдалануды мониторингтеу мен бақылауды жақсартуға, қылмыс жасау ықтималдығын төмендетуге және түрлі қызмет салаларында қауіпсіздікті қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.
Жоба мақсаты	Жобаның мақсаты – Қазақстан экономикасының әртүрлі салаларында дропперлерді пайдалануды бақылаудың тиімді құқықтық және ұйымдастырушылық тетіктерін әзірлеу, құқықтық олқылықтарды жою және қылмыстық желілерге қарсы іс-қимыл жасау. Жобаның негізгі бағыты – заңнаманы жетілдіруді, мониторинг технологияларын енгізуді және ведомствоаралық өзара іс-қимылды күшейтуді қамтитын кешенді шаралар жүйесін қалыптастыру арқылы дропперлерді алаяқтық және өзге де қылмыстық схемаларда пайдаланудың алдын алу.
Жоба міндеттері	1) Теоретический анализ феномена дропперов и их роли в преступных сетях. Изучение истории возникновения и развития данного явления, определение ключевых механизмов, посредством которых деятельность дропперов интегрируется в преступные схемы. Разработка на основе полученных данных научно-теоретической основы для дальнейшего исследования проблемы. Изучение феномена дропперов с точки зрения их роли и места в преступной деятельности требует глубокого теоретического анализа. Для этого необходимо исследовать этапы формирования и эволюции данного явления, определить ключевые механизмы, с помощью которых дропперы участвуют в незаконных схемах. Такой анализ позволит заложить теоретическую базу для последующих исследований,

что важно для системного понимания проблемы и ее влияния на различные сферы экономики.

2) Анализ действующих правовых норм, регулирующих деятельность дропперов. Проведение детального анализа национального законодательства Республики Казахстан, касающегося противодействия деятельности дропперов с уделением особого внимания выявлению пробелов в существующих нормативных правовых актах и путям их устранения.

На сегодняшний день в правовом поле Республики Казахстан отсутствуют четко установленные нормы, регулирующие деятельность дропперов, несмотря на их активное участие в различных преступных схемах. Анализ существующего законодательства необходим для выявления таких недостатков, как отсутствие единообразной и четкой терминологии, детального регламентирования процедур контроля в сфере цифровой экономики и механизмов взаимодействия между государственными органами, а также иными вовлеченными структурам. Это поможет определить, какие законодательные изменения могут усилить контроль в различных отраслях цифровой экономики и повысить эффективность борьбы с незаконной деятельностью дропперов. В целом, выявление пробелов в законодательстве позволит не только разработать конкретные предложения по его совершенствованию, но и будет способствовать обеспечению правопорядка в цифровой среде.

3) Разработка концепции правового регулирования для противодействия деятельности дропперов. Формирование концептуальных предложений по созданию эффективного правового механизма борьбы с дропперами на основе анализа существующих правовых концепций в смежных областях.

Разработка концепции правового регулирования является важным шагом в борьбе с незаконной деятельностью дропперов. Опираясь на существующие правовые модели в смежных областях, можно создать более целостный и комплексный подход к пресечению незаконной деятельности дропперов. Такой подход должен учитывать специфические особенности их участия в преступных схемах, а также быть адаптированным к современным вызовам цифровой экономики. Концептуальные предложения станут основой для формирования новых законодательных инициатив, которые позволят ликвидировать правовые пробелы, используемые дропперами.

4) Анализ правоприменительной практики по делам, связанным с дропперами. Проведение детального исследования судебных решений и дел,

связанных с использованием дропперов, с целью выявления проблем и пробелов в существующей правоприменительной практике.

Изучение материалов правоприменительной практики по делам, связанным с незаконной деятельностью дропперов, в том числе судебных решений и приговоров, позволит проанализировать конкретные примеры применения закона в данной сфере. Это исследование поможет выявить наиболее часто встречающиеся проблемы в расследовании и рассмотрении дел о дропперах, а также правовые пробелы и коллизии, препятствующие борьбе с данной незаконной деятельностью. Исследовательская группа разработает конкретные рекомендации для совершенствования правоприменительной практики, направленные на повышение ее эффективности и устранение существующих недостатков.

5) Разработка методических рекомендаций для правоохранительных органов и судей. Подготовка пособий по эффективному выявлению, расследованию и судебному рассмотрению преступлений, связанных с деятельностью дропперов.

В рамках проекта будут организованы экспертные встречи с представителями правоохранительных органов, юристами и специалистами в сфере кибербезопасности для обмена опытом и обсуждения практических вопросов. На основе полученных данных будут разработаны методические рекомендации, которые помогут правоохранительным органам и судьям в эффективном выявлении, расследовании и судебном рассмотрении преступлений, связанных с деятельностью дропперов. Эти рекомендации позволят не только улучшить качество расследований и усилить межведомственное взаимодействие, но также будут способствовать повышению уровня квалификации сотрудников, работающих с такими делами.

6) Разработка рекомендаций по взаимодействию государственных органов с частным сектором для противодействия преступной деятельности дропперов. Проведение анализа текущих моделей сотрудничества между государственными органами и коммерческими структурами в сфере борьбы с дропперами с целью выявления существующих недостатков и возможностей для их улучшения.

В рамках данной задачи будет проведен анализ существующих моделей взаимодействия между государственными органами и частными структурами, включая финансовые организации и IT-компании, для борьбы с преступной деятельностью дропперов. Особое внимание будет уделено выявлению

недостатков в обмене информацией, координации действий и правовом регулировании совместной деятельности. На основе результатов анализа будут предложены конкретные рекомендации по созданию более эффективной системы взаимодействия, которая позволит минимизировать риски вовлечения дропперов в преступные схемы.

7) Оценка эффективности международных правовых механизмов по борьбе с дропперством. Проведение сравнительного анализа международных правовых инструментов, направленных на противодействие преступной деятельности дропперов, с изучением их применения в различных юрисдикциях и успешных кейсов из других стран.

Изучение международного опыта играет важную роль в борьбе с дропперством, так как преступные сети, как правило, действуют через транснациональные схемы и вовлекают участников из разных стран. Исследовательская группа проведет анализ эффективности норм международных соглашений и конвенций, зарубежного законодательства, определяя наиболее успешные практики борьбы с дропперами. Проведение сравнительного анализа правовых механизмов в других странах позволит выявить сильные стороны и недостатки в существующих подходах. Это также поможет понять, какие модели правового регулирования и правоприменения являются наиболее успешными в борьбе с дропперством. Изучение успешных моделей в разных юрисдикциях дает возможность адаптировать международные наработки к национальным условиям. Таким образом, данная оценка станет основой для разработки рекомендаций по усовершенствованию правовых инструментов в РК и укреплению международного сотрудничества в данной сфере.

8) Информационная кампания для граждан о рисках и последствиях вовлечения в дропперскую деятельность. Разработка информационных материалов о рисках участия в схемах с дропперами. Проведение образовательных кампаний в социальных сетях, учреждениях образования, СМИ.

Информирование населения о рисках дропперской деятельности играет ключевую роль в предотвращении вовлечения граждан в подобные преступные схемы. Большинство людей, оказывающихся вовлеченными в дропперскую деятельность, зачастую не осознают всех правовых и финансовых последствий. Информационная кампания позволит повысить уровень осведомленности среди граждан, что поможет предотвратить их участие в незаконных схемах. Исследовательская группа проведет работы по

	представлению информации в доступной форме и с охватом разных целевых групп, включая молодежь, которая чаще всего подвергается таким рискам. Образовательные материалы, распространяемые через социальные сети, школы, университеты и СМИ, будут способствовать формированию ответственного подхода к своим действиям в цифровой экономике и снижению уровня преступности, связанной с дропперами.
Күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер	Зерттеу аясында цифрлық экономика жағдайында дропперлердің қызметін тоқтатудың тиімді тетіктерін әзірлеу жоспарлануда, бұл қолданыстағы құқықтық олқылықтарды жоюға және заңсыз қаржылық операциялармен айналысатын қылмыстық желілерге қарсы іс-қимыл жасауға мүмкіндік береді. 1. Нәтиженің сапалық сипаттамалары: - Цифрлық экономика жағдайында қаржылық қылмыстармен күресті реттейтін қолданыстағы нормативтік-құқықтық актілерге кешенді құқықтық сараптама жүргізіледі. - Дропперлер қызметіне қатысқаны үшін қылмыстық және әкімшілік жауапкершілікті күшейтуге бағытталған Қазақстан заңнамасына өзгерістер енгізу бойынша нақты ұсыныстар әзірленеді. 2. Нәтиженің сандық сипаттамалары: - Дропперлермен күрестің негізгі аспектілерін (идентификациялау, жолын кесу, алдын алу) қамтитын жаңа реттеуші ұсыныс әзірленеді. - Мемлекеттік органдар, банк секторы және мемлекеттік мекемелер өкілдері арасында сараптамалық сауалнама жүргізу жоспарлануда. Нәтижелерді іске асыру нысаны: 1. Жарияланымдар: - Зерттеу тобы Social Science Citation Index базасында индекстелетін және Web of Science базасында 1 (бірінші) немесе 2 (екінші) квартильге кіретін және (немесе) Scopus базасында CiteScore бойынша кемінде 50 процентильге ие рецензияланатын ғылыми басылымдарда кемінде 2 (екі) мақала немесе шолу жариялауды жоспарлайды (оның біреуі multidisciplinary – көпсалалы практикалық қолдану санатында); - ҚР ҒЖБМ Ғылым және жоғары білім сапасын қамтамасыз ету комитеті ұсынған отандық және шетелдік басылымдарда кемінде 4 мақала жарияланады; - Халықаралық конференциялар материалдарында 6 тезис жарияланады. 2. Монографиялар мен кітаптар: - Дропперлермен күрестің құқықтық стратегияларына арналған ұжымдық монографияны Қазақстандық баспада жариялау жоспарлануда. 3. Ғылыми-техникалық құжаттама:

	- Ғылыми-зерттеу жобасы аясында ғылыми-техникалық және конструкторлық құжаттама әзірлеу қарастырылмайды. 4. Нәтижелерді тарату: - Мемлекеттік органдар мен мекемелер өкілдеріне арналған дропперлермен байланысты тәуекелдер туралы хабардарлықты арттыруға бағытталған семинарлар ұйымдастырылады. - Жоба тақырыбы құқық, әлеуметтану, ақпараттандыру және институционалдық жаңғырту салалары аясында зерттеледі. Нәтижесінде жоба тақырыбы бойынша монографиялар мен оқу құралдарына авторлық куәліктер, сондай-ақ өзге де ғылыми-зерттеу өнімдері алынатын болады. - Жобаны іске асыру нәтижесінде философия докторы (PhD) дайындалады: Жайнак Айдар. Докторлық диссертация тақырыбы: «Цифрлық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы құқықтық саясаттың элементі ретінде дропперлермен күрес». - Зерттеу нәтижелерінің негізгі тұтынушылары уәкілетті мемлекеттік органдар болып табылады, атап айтқанда: ҚР Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі, ҚР Ұлттық экономика министрлігінің Инвестициялар комитеті, ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігі, ҚР Мәдениет және ақпарат министрлігінің Ақпарат комитеті және т.б. - Ғылыми-ұйымдастырушылық тұрғыдан күтілетін нәтижелер: - Қолданыстағы құқықтық нормалар мен заңнамаларға талдау жүргізіліп, осы технологиялар үйлесіміне байланысты туындайтын ерекше мәселелерді ескере отырып, өзгерістер мен толықтырулар бойынша ұсыныстар әзірленеді; - Мемлекеттік органдар, қаржы институттары және құқық қорғау органдары арасындағы өзара іс-қимылдың тиімді модельдері талданады; - Қауіпсіздік, құпиялылық және ашықтық стандарттары айқындалып, оларды қолдану ережелері мен ашық құжаттаманы әзірлеу мәселелері қарастырылады; - Авторлық құқық, жауапкершілік және қауіпсіздік мәселелеріне бағалау жүргізіледі; - Құқық қолдану тәжірибесіне, нормативтік-құқықтық реттеуге, шарттық қатынастарға әсері талданады; - Мұндай жүйелерді қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері, олардың әртүрлі құқықтық жағдайларда қолданылуы, ықтимал тәуекелдері мен мәселелері бағаланады. - Күтілетін нәтижелер жобаның мақсаты мен міндеттеріне толық сәйкес келеді және құқықтық олқылықтарды жоюға, қаржылық қылмыстармен күресудің ғылыми негізін дамытуға, сондай-ақ тиімді
--	---

	ведомствоаралық тәсілдерді қалыптастыруға бағытталған. Осы міндеттерді орындау дропперлер қызметіне қарсы іс-қимылдың құқықтық және институционалдық негізін нығайтып, қаржылық шығындарды азайтуға және цифрлық экономикаға деген сенімді арттыруға мүмкіндік береді.
Зерттеу тобы мүшелерінің аты-жөні, идентификаторлары (Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, бар болса) және сәйкес профильдерге сілтемелер	1. Усеинова Карлығаш Рахимжановна – заң ғылымдарының кандидаты. Жоба жетекшісі, бас ғылыми қызметкер. Scopus ID: 57215492296 Хирш индексі – 1 ORCID: 0000-0002-4093-5658 Web of Science ResearcherID: GOJ-7128-2022 2. Токтыбаев Асет Абирбекович – заң ғылымдарының кандидаты. Бас ғылыми қызметкер. Scopus ID: 57216619680 ORCID: 0000-0002-2090-6825 3. Кегембаева Жанар Аманжановна – заң ғылымдарының докторы. Жетекші ғылыми қызметкер. Scopus ID: 57194205816 Хирш индексі – 1 ORCID: 0000-0001-7754-9999 Web of Science ResearcherID: LGZ-6241-2024 4. Жапарбек Арайлым Макулбековна – заң ғылымдарының магистрі. Ғылыми қызметкер. ORCID: 0000-0003-2312-8085 5. Тургумбаев Марлен Ерланович – PhD докторы. Ғылыми қызметкер. Хирш индексі – 2 Scopus Author ID: 56028302600 ORCID: 0000-0003-0938-5755 6. Илиева Томирис – әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің заң факультетінің студенті.
Қолдану	Құқық қорғау органдарында
Приоритет в сравнении с реальными аналогами	Жобаның артықшылығы – дропперлер мәселесін тек сипаттаумен шектелмей, нақты әрі қолдануға болатын шешімдер ұсынады. Атап айтқанда, қолданыстағы құқықтық олқылықтарды жояды, қазіргі заманғы цифрлық алаяқтық схемаларын ескереді және жекелеген қатысушылармен емес, тұтас қылмыстық желілермен күресуге бағытталған. Яғни, бұл мемлекеттік органдар мен қаржы ұйымдарының нақты қызметінде қолдануға болатын практикалық-бағдарланған жоба.
Жарияланымдар тізімі (URL, DOI көрсетілген)	1. Усеинова К.Р., Жайнак А.Е., Данияров С.Д. Қазақстан Республикасының заңнамасындағы жаңалықтар: дропперлікке қарсы іс-қимылдың заманауи тәсілдері // «Ресей империясының күйреуі және Қазақ мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы» атты халықаралық конференция материалдары. – Алматы, 2025. – 79–82-бб. ISBN 978-601-04-7321-8.

	2. Тургумбаев М.Е., Жайнак А.Е., Жапарбек А.М. Қазіргі криминологиядағы дропперлер феноменінің теориялық негіздері // ҚР Конституциясының 30 жылдығына арналған «Конституциялық бірегейлік: жай-күйі және оны қамтамасыз ету алгоритмі» тақырыбындағы халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары. – Семей, 2025. – 187–189-бб. ISBN 978-601-08-5510-6. 3. Усеинова К.Р., Токтыбаев А.А., Жапарбек А.М., Данияров С.Д. Дропперлер киберқылмыстың құралы ретінде: тарихы, функциялары, құқық қорғау органдары үшін сын-қатерлер // Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Хабаршысы. Заң сериясы. – Алматы, 2025. №3 журнал (баспада). 4. Кегембаева Ж.А., Усеинова К.Р., Сайтбеков А. Дропперлік қылмыстық құқық бұзушылықтағы сыбайлас қатысу нысаны ретінде // Қазақстан Республикасы ІІМ Мақан Есболатов атындағы Алматы академиясының ғылыми еңбектері. – 3(84). – 2025. – 101–105-бб. ISSN 2218-2098. https://alpolac.edu.kz/wp-content/uploads/2025/10/zhurnal-№384.pdf 5. Усеинова К.Р., Жапарбек А.М., Данияров С.Д. Дропперлер қызметін құқықтық реттеу: ұлттық және халықаралық заңнаманың салыстырмалы талдауы // Қазақстан Республикасы ІІМ Мақан Есболатов атындағы Алматы академиясының ғылыми еңбектері. – 3(84). – 2025. – 229–233-бб. ISSN 2218-2098. https://alpolac.edu.kz/wp-content/uploads/2025/10/zhurnal-№384.pdf 6. Усеинова К.Р., Кегембаева Ж.А., Данияров С.Д., Токтыбаев А.А. «Цифрлық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жүйесіндегі “заң және тәртіп” қағидаты: дропперлікке қарсы іс-қимылдың теориялық-құқықтық негіздері» // Оқу құралы. – Алматы, 2025. – 121 б. ISBN 978-601-311-422-4.
Патент туралы ақпарат	-